

Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
JÁNA MAZÁKA
przedstawiona w dniu 1 marca 2012 r.¹

Sprawa C-112/11

**ebookers.com Deutschland
przeciwko**

**Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale
Bundesverband eV**

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

złożony przez Oberlandesgericht Köln (Niemcy)]

Artykuł 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008 — Wspólne zasady wykonywania przewozów lotniczych na terenie Wspólnoty — Pojęcie opcjonalnych dopłat do ceny — Cena oferowanego przez niezależne towarzystwo ubezpieczeniowe ubezpieczenia od kosztów rezygnacji, stanowiąca część ceny ogólnej i naliczana pasażerowi jednocześnie z ceną za przelot

I – Wprowadzenie

1. Postanowieniem z dnia 2 marca 2011 r., które wpłynęło do sekretariatu Trybunału w dniu 4 marca 2011 r., Oberlandesgericht Köln (wyższy sąd krajowy w Kolonii) (Niemcy) zwrócił się do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym na podstawie art. 267 TFUE w sprawie wykładni art. 23 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1008/2008 z dnia 24 września 2008 r. w sprawie wspólnych zasad wykonywania przewozów lotniczych na terenie Wspólnoty (wersja przekształcona)².

2. Wniosek został złożony w ramach postępowania wszczętego przez Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV (federalny związek central i związków konsumenckich, zwany dalej „BVV”) przeciwko spółce ebookers.com Deutschland (zwanej dalej „ebookers.com”), zajmującej się sprzedażą przewozów lotniczych poprzez prowadzony przez nią internetowy portal podróżniczy. Postępowanie dotyczyło praktyki stosowanej przez ebookers.com, polegającej na domyślnym ustawieniu na swojej stronie internetowej ubezpieczenia od kosztów rezygnacji.

3. Sąd krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia, czy cena ubezpieczenia od kosztów rezygnacji przed rezerwacją podróży oferowanego przez osobę trzecią (w tym przypadku przez towarzystwo ubezpieczeniowe), jednakże zawieranego w związku z lotem i rezerwowanego wraz z nim za pośrednictwem strony internetowej, stanowi opcjonalną dopłatę do ceny w rozumieniu art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008, na którą to dopłatę zgoda klienta musi być w związku z powyższym wyrażana na zasadzie opcjonalnej (opt-in).

1 — Język oryginału: angielski.

2 — Dz.U. L 293, s. 3.

II – Ramy prawne

4. Motyw 16 rozporządzenia (WE) nr 1008/2008 ma następujące brzmienie:

„Klienci powinni mieć możliwość skutecznego porównania cen przewozów lotniczych poszczególnych przedsiębiorstw lotniczych. W związku z tym ostateczna cena, jaką klient ma zapłacić za przewóz lotniczy rozpoczynający się na terenie Wspólnoty, powinna być zawsze wskazana i uwzględniać wszelkie podatki, opłaty i należności. Wspólnotowi przewoźnicy lotniczy są również zachęceni do wskazywania ostatecznych cen przewozów lotniczych wykonywanych z państw trzecich do Wspólnoty”.

5. Artykuł 2 ust. 18 rozporządzenia nr 1008/2008 definiuje pojęcie taryf lotniczych jako:

„[...] ceny podawane w euro lub w walucie lokalnej, płacone przewoźnikom lotniczym lub ich agentom lub innym sprzedawcom biletów za przewóz pasażerów w ramach przewozów lotniczych, oraz wszystkie warunki, na których ceny te mają zastosowanie, w tym wynagrodzenie i warunki oferowane agencji oraz inne usługi pomocnicze”.

6. Artykuł 2 ust. 19 tego rozporządzenia definiuje pojęcie stawek lotniczych w następujący sposób:

„[...] ceny podawane w euro lub w walucie lokalnej, płacone za przewóz ładunków, oraz warunki, na których ceny te mają zastosowanie, w tym wynagrodzenie i warunki oferowane agencji oraz inne usługi pomocnicze”.

7. Artykuł 23 rozporządzenia nr 1008/2008, zatytułowany „Informacje i zasada niedyskryminacji”, w ust. 1 stanowi:

„Oferowane lub opublikowane w dowolny sposób, w tym w Internecie, publicznie dostępne taryfy lotnicze i stawki lotnicze zawierają obowiązujące warunki przewozów lotniczych wykonywanych z portu lotniczego znajdującego się na terytorium państwa członkowskiego, do którego ma zastosowanie traktat. Ostateczna cena, którą należy zapłacić, jest zawsze wskazywana i zawiera obowiązujące taryfy lotnicze i stawki lotnicze, a także wszystkie należne podatki, dopłaty, opłaty i należności, które są niemożliwe do uniknięcia i możliwe do przewidzenia w chwili publikacji. Poza wskazaniem ostatecznej ceny określa się przynajmniej następujące informacje:

- a) taryfę lotniczą lub stawkę lotniczą;
- b) podatki;
- c) opłaty lotniskowe; oraz
- d) inne opłaty, dopłaty i należności, takie jak związane z ochroną lub paliwem;

jeżeli do taryfy lotniczej lub stawki lotniczej dodano kwoty wymienione w lit. b), c) i d). Informacje o opcjonalnych dopłatach do ceny są przekazywane w sposób wyraźny, przejrzysty i jednoznaczny na początku procesu rezerwacji, zaś zgoda klienta jest wyrażana na zasadzie opcjonalnej (opt-in)”.

III – Okoliczności faktyczne, postępowanie i pytanie prejudycjalne

8. Ebookers.com zajmuje się sprzedażą podróży poprzez prowadzony przez siebie online portal podróżniczy.

9. Zgodnie z postanowieniem odsyłającym, kiedy klient w trakcie dokonywania rezerwacji wybierze określony lot, na stronie internetowej w prawym górnym rogu, pod nagłówkiem „aktualne koszty podróży”, ukazuje się zestawienie kosztów. Obok kosztów samego przelotu zestawienie to obejmuje kwotę należną z tytułu podatków i opłat oraz ubezpieczenia od kosztów rezygnacji. Następnie podana jest cena podróży ogółem.

10. Na końcu strony internetowej klient jest informowany, jak ma postąpić – poprzez skorzystanie z opt-out – jeżeli nie życzy sobie ochrony ubezpieczeniowej.

11. W przypadku ostatecznej rezerwacji klient zobowiązany jest zapłacić cenę ebookers.com, która przekazuje wtedy koszty przelotu do danego przewoźnika lotniczego, zaś koszty ubezpieczenia do danego towarzystwa ubezpieczeniowego, a także odprowadza podatki i opłaty. Towarzystwo ubezpieczeniowe nie jest związane z przewoźnikiem lotniczym ani pod względem prawnym, ani gospodarczym.

12. BVV sądzi, że tryb rezerwacji opisany powyżej na stronie internetowej ebookers.com stanowi naruszenie art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008, polegające na tym, że przyjęcie przez klienta oferty zawarcia umowy ubezpieczenia od kosztów rezygnacji odbywa się w drodze opt-out. To stanowisko zostało potwierdzone w ramach powództwa wniesionego przez BVV do Landgericht Bonn (sądu krajowego w Bonn).

13. Oberlandesgericht Köln, do którego apelacja od tego orzeczenia została wniesiona przez ebookers.com, przyjmuje pogląd, zgodnie z którym ani z brzmienia, ani z genezy rozporządzenia nr 1008/2008 nie wynika, czy art. 23 ust. 1 tego rozporządzenia obejmuje zawarcie umowy ubezpieczenia od kosztów rezygnacji stanowiące przedmiot sporu w postępowaniu przed sądem krajowym.

14. Sąd krajowy wskazuje w tym względzie, że z jednej strony przedmiotem rozporządzenia nr 1008/2008 jest wykonywanie przewozów lotniczych, a nie, zgodnie z jego brzmieniem, oferowanie ubezpieczeń. Ponadto sporna oferta w istocie pochodzi nie od przewoźnika lotniczego, ale od towarzystwa ubezpieczeniowego samodzielnego pod względem gospodarczym i prawnym.

15. Z drugiej strony zdaniem sądu krajowego brzmienie art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008 dopuszcza również wykładnię, że przepis ten obejmuje wszystkie koszty, a więc też opcjonalne dopłaty do ceny za świadczenia, które oferowane są pasażerowi przy okazji i w związku z dokonywaną przez niego rezerwacją lotu przez osoby trzecie, przykładowo właśnie przez towarzystwa ubezpieczeń podróży.

16. W tych okolicznościach Oberlandesgericht Köln zawiesił postępowanie w sprawie i zwrócił się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy przepis art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008 – zgodnie z którym informacje o opcjonalnych dopłatach do ceny są przekazywane w sposób wyraźny, przejrzysty i jednoznaczny na początku procesu rezerwacji, zaś zgoda klienta jest wyrażana na zasadzie opcjonalnej (opt-in) – obejmuje również takie koszty związane z przewozami lotniczymi, które powstają w związku z usługami świadczonymi przez osoby trzecie (tu: przez podmiot oferujący ubezpieczenie od kosztów rezygnacji) i pobierane są od pasażera przez sprzedawcę przewozu lotniczego w cenie ogółem razem z ceną przelotu?”.

IV – Analiza prawna

17. Poprzez to pytanie sąd krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia, czy koszty powstałe w związku z przewozem lotniczym z tytułu usług świadczonych przez osoby trzecie, takich jak sporne ubezpieczenie od kosztów rezygnacji, pobierane przez sprzedawcę przewozu lotniczego wraz z taryfą lotniczą w cenie ogółem, stanowią opcjonalne dopłaty do ceny w rozumieniu art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008, a zatem czy wyrażenie przez klienta zgody na taką cenę lub, bardziej szczegółowo rzecz ujmując, przyjęcie oferty danej usługi musi mieć charakter opcjonalny (opt-in).

A – Główne argumenty stron

18. W niniejszym postępowaniu uwagi na piśmie przedstawiły ebookers.com, BVV, rządy hiszpański, włoski, austriacki i fiński, a także Komisja. Na rozprawie w dniu 11 stycznia 2012 r. reprezentowane były: ebookers.com, BVV i Komisja.

19. Zdaniem ebookers.com na przedłożone pytanie należy udzielić odpowiedzi przeczącej, gdyż art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008 nie obejmuje kosztów usług, które nie należą do umowy przewozu lotniczego i które nie są świadczone przez przewoźników lotniczych.

20. Zdaniem ebookers.com wykładnia ta wynika zarówno z genezy, jak i z brzmienia rozporządzenia nr 1008/2008 – a w szczególności art. 23 ust. 1 tego rozporządzenia – i jest również zgodna z celem tego rozporządzenia, którym nie jest regulowanie także ofert niewchodzących w zakres stosunków umownych pomiędzy przewoźnikami lotniczymi a klientami.

21. Przyjmując pogląd przeciwny, BVV, rządy hiszpański, włoski, austriacki i fiński, jak również Komisja jednogłośnie sugerują, że na przedłożone pytanie należy udzielić odpowiedzi twierdzącej.

22. Na poparcie tej tezy przywołane podmioty powołują się – zachowując drobne różnice w zakresie argumentacji – w szczególności na cel leżący u podstaw rozporządzenia nr 1008/2008, który wywieść można z motywów 15 i 16 rozporządzenia, postulujących ochronę konsumentów i umożliwienie klientom skutecznego porównywania cen usług przewozów lotniczych poszczególnych przedsiębiorstw lotniczych. Ich zdaniem w szczególności z art. 2 ust. 18 i z art. 23 ust. 1 przywołanego rozporządzenia w sposób jasny wynika, że znajduje ono zastosowanie nie tylko do przewoźników lotniczych i ich własnych usług, ale również do agentów, pośredników bądź, bardziej ogólnie rzecz ujmując, do osób trzecich oraz usług oferowanych przez nie w związku z usługami przewozu lotniczego bądź ze sprzedażą biletów.

23. Zatem podmioty te są zgodne, że stanowiące przedmiot sporu w niniejszej sprawie koszty ubezpieczenia od kosztów rezygnacji należy postrzegać jako opcjonalne dopłaty do ceny w rozumieniu art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008, z czego wynika w szczególności, że wyrażenie zgody przez klienta na stronie internetowej ebookers.com przy dokonywaniu rezerwacji przewozu lotniczego musi odbywać się na zasadzie procedury opcjonalnej (opt-in).

B – Ocena

24. Celem ustalenia, czy pojęcie opcjonalnej dopłaty do ceny na podstawie art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008 należy interpretować jako obejmujące również koszty wynikające z usług – takich jak stanowiące przedmiot sporu w postępowaniu przed sądem krajowym ubezpieczenie od kosztów rezygnacji – świadczonych przez podmiot niebędący przewoźnikiem lotniczym, niezbędne jest dokonanie analizy ściśle związanej z brzmieniem i z celem przytoczonego artykułu, a w szczególności różnych cen i elementów składowych ceny, do których artykuł ten się odnosi.

25. W tym względzie wydaje mi się, po pierwsze, na poziomie bardziej ogólnym, że art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008 ma na celu, co wynika jednoznacznie z jego tytułu i treści, zagwarantowanie informacji na temat usług przewozu lotniczego oraz ich przejrzystości w zakresie cen usług w ruchu lotniczym, a zatem służy on, jak słusznie zauważyło kilku uczestników niniejszego postępowania, celowi ogólnemu, jakim jest ochrona konsumenta bądź klienta usług przewozu lotniczego.

26. Następnie, ściślej rzecz ujmując, jasne jest, że art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008 oparty jest na rozróżnieniu pomiędzy dwiema kategoriami cen i ich elementów składowych. Odrębne wymogi dotyczą każdej z powyższych kategorii i służą celom szczególnym dotyczącym informacji na temat kosztów usług przewozów lotniczych oraz ochrony klienta lub konsumenta w tym względzie.

27. Po pierwsze, zasadnicze znaczenie dla art. 23 ust. 1 zdania pierwsze i drugie rozporządzenia nr 1008/2008 ma pojęcie ostatecznej ceny, na którą składają się taryfa lotnicza lub stawka lotnicza – zgodnie z szeroką definicją zawartą, odpowiednio, w art. 2 ust. 18 i w art. 2 ust. 19 rzeczonoego rozporządzenia – jak również wszystkie właściwe podatki i opłaty oraz należności.

28. Zgodnie z przywołanym przepisem klient zobowiązany jest do zapłacenia ostatecznej ceny z tytułu usług przewozu lotniczego, która to cena jest zawsze wskazywana i zawiera elementy składowe, zgodne z dalszymi postanowieniami cytowanego przepisu.

29. Zasada ta ma na celu, jak wynika jednoznacznie z motywu 16 rozporządzenia nr 1008/2008, umożliwienie klientom skutecznego porównania cen usług przewozu lotniczego różnych przedsiębiorstw lotniczych.

30. W tym celu, aby umożliwić skuteczne porównywanie cen, należy zapewnić, by ostateczne ceny zostały wskazane w odniesieniu do zbliżonej usługi (przewozu lotniczego) i obejmowały, w miarę możliwości, zbliżone elementy składowe ceny. Dlatego też art. 23 ust. 1 zdanie drugie rozporządzenia nr 1008/2008 określa, że elementy składowe ceny, takie jak opłaty i należności, które należy zawrzeć w ostatecznej cenie, za każdym razem muszą być określone jako „niemożliwe do uniknięcia i możliwe do przewidzenia w chwili publikacji”.

31. W ten sposób klient zostanie poinformowany o rzeczywistych kosztach przelotu z punktu A do punktu B u danego przewoźnika na zwykłych warunkach i będzie mógł porównać tę cenę z faktyczną ceną tego samego przewozu lotniczego wykonywanego przez innego przewoźnika lotniczego lub z ceną oferowaną przez agentów czy też sprzedawców biletów lotniczych.

32. Po drugie, w przeciwieństwie do powyższego, dopłat do ceny, do których odnosi się art. 23 ust. 1 zdanie ostatnie rozporządzenia nr 1008/2008, nie można, jak słusznie zauważyła Komisja, postrzegać jako części czy to ostatecznej ceny dla celów tego przepisu³, czy też samej taryfy lotniczej jako jednego z jej elementów składowych.

33. Przywołane dopłaty zdefiniowano jako opcjonalne, a zatem *ex definitione* są to ceny bądź koszty, które – w przeciwieństwie do taryfy lotniczej oraz innych elementów składowych ceny, o których mowa w art. 23 ust. 1 zdanie drugie rozporządzenia nr 1008/2008 – nie są niemożliwe do uniknięcia, jeśli dany lot ma zostać wybrany, i odpowiednio dotyczą opcji dodatkowych odnoszących się do samej

3 — Ostateczną cenę w rozumieniu art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008 należy odróżnić od kwoty końcowej lub ceny końcowej, do której zapłacenia klient może zostać zobowiązany na koniec procesu rezerwacji i która składa się w istocie, jak w niniejszej sprawie, z ceny ostatecznej, którą należy zapłacić za lot lub usługi przewozu lotniczego, i ceny, którą należy zapłacić w związku z tym za inne usługi, takie jak ubezpieczenie od kosztów rezygnacji.

usługi przewozu lotniczego, na które to opcje klient może według swojego uznania wyrazić zgodę bądź też nie. Właśnie dlatego, że klientowi przysługuje wybór – co nie ma miejsca, jeśli chodzi o samą taryfę lotniczą lub podatki i należności – takie dopłaty do cen mogą co do zasady być uzależnione od trybu opcjonalnego opt-in albo opt-out.

34. Jeśli natomiast takie dodatkowe elementy składowe ceny miałyby być postrzegane jako część ostatecznej ceny, którą za każdym razem należy wskazać dla celów art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008 zdania pierwsze i drugie, ostateczne ceny udostępnione w ten sposób publicznie mogłyby odnosić się do wysoce zróżnicowanych usług lub pakietów usług, a możliwość porównania cen przewozów lotniczych różnych przedsiębiorstw lotniczych w istocie zostałaby podważona.

35. Dlatego też, w przeciwieństwie do sugestii Komisji, przepis art. 23 ust. 1 zdanie trzecie rozporządzenia nr 1008/2008, dotyczący takiego rodzaju opcjonalnych opłat do ceny, jakie stanowią przedmiot sporu w niniejszej sprawie, nie służy celowi, o którym mowa w motywie 16 wskazanego rozporządzenia, a jakim jest zapewnienie skutecznego porównywania cen przewozów lotniczych.

36. Przepis ten raczej ustanawia odrębny i szczególny obowiązek dotyczący opcjonalnych dopłat do ceny, a mianowicie by informacje o opcjonalnych dopłatach do ceny były przekazywane w sposób wyraźny, przejrzysty i jednoznaczny na początku procesu rezerwacji oraz by wyrażanie zgody, a ściślej rzecz ujmując, przyjęcie oferty, za którą klient uiszcza dopłatę do ceny, odbywało się na zasadzie opcjonalnej (opt-in).

37. Zasada ta ma w sposób oczywisty służyć celowi szczególnemu i –w odniesieniu do porównywania cen – dodatkowemu, jakim jest ochrona konsumenta w zakresie cen z tytułu przewozów lotniczych, a mianowicie ma zapobiegać skłanianiu konsumentów przy dokonywaniu rezerwacji na przewóz lotniczy – z uwagi na to, że opcjonalny element składowy ceny i związana z nim oferta są automatycznie domyślnie ustawiane w procesie rezerwacji – do kupowania i opłacania dodatkowych usług, które nie mają charakteru niemożliwego do uniknięcia bądź niezbędnego dla celów wyboru zamierzonego lotu, chyba że konsumenci w sposób aktywny i wyraźny wyrażą zgodę na takie dodatkowe oferty i na uiszczenie za nie zapłaty.

38. Ponieważ jest to główny cel przepisu dotyczącego opcjonalnych dopłat do ceny, o których mowa w art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008, moim zdaniem należy skonkludować, że pojęcie to ma również obejmować cenę usługi takiej jak zawarcie umowy ubezpieczenia od kosztów rezygnacji, jak sporne ubezpieczenie krajowe, jeśli zostało ono zaoferowane i zarezerwowane w związku z przewozem lotniczym w sposób przedstawiony przez sąd krajowy.

39. Jak słusznie zauważyło kilku uczestników postępowania, wydaje się, że byłoby sprzeczne z celem tego przepisu, jakim jest ochrona klienta lub konsumenta, gdyby ochrona ta miała być zostać uzależniona od tego, czy usługa opcjonalna i cena zaoferowana w trakcie procedury rezerwacji lotu pochodziłyby od przedsiębiorstw lotniczych czy od przedsiębiorstwa odrębnego pod względem prawnym, bądź też od tego, czy usługa ta wyraźnie stanowi część umowy przewozu lotniczego czy nie.

40. W istocie dopuszczalna jest nawet argumentacja, wysuwana zasadniczo przez Komisję, zgodnie z którą w kontekście rezerwacji podróży lotniczej – w szczególności gdy usługi oraz ceny, które nie są w sposób ścisły i typowy związane z realizacją samego przewozu lotniczego, są oferowane osobie odbywającej podróż lotniczą i mogą być przez nią zarezerwowane – wyrażenie zgody na takie usługi i ceny powinno być z punktu widzenia ochrony klienta uzależnione od wyraźnej zgody wyrażanej za pomocą procedury opcjonalnej (opt-in).

41. Kwestią rozstrzygającą dotyczącą art. 23 ust. 1 zdanie trzecie rozporządzenia nr 1008/2008 jest zatem moim zdaniem nie to, czy sporna dopłata do ceny pochodzi od towarzystwa lotniczego czy od związanej z nim agencji, bądź też czy uiszczana jest, ściśle rzecz ujmując, w zamian za usługi przewozu lotniczego, ale raczej okoliczność, że usługa opcjonalna oraz jej cena oferowane są w związku z usługą przewozu lotniczego/lotem i że mogą zostać zarezerwowane w ramach tego samego postępowania co ta usługa/ten lot.

42. Ponadto wykładnia ta, w przeciwieństwie do poglądu przyjętego przez ebookers.com, nie jest niezgodna z zakresem rozporządzenia nr 1008/2008.

43. W tym względzie należy przede wszystkim pamiętać, że na podstawie art. 1 ust. 1 wskazanego rozporządzenia jego przedmiot, jak również definiowanie poprzez odniesienie do przewoźników lotniczych (zgodnie z tym przepisem rozporządzenie to reguluje kwestie wydawania koncesji wspólnotowym przewoźnikom lotniczym i prawo wspólnotowych przewoźników lotniczych do wykonywania wewnątrzwspólnotowych przewozów lotniczych) obejmuje też, w sposób bardziej ogólny, „ustalenie taryf wewnątrzwspólnotowych przewozów lotniczych”.

44. Co więcej, choć, jak słusznie zauważył rząd fiński, art. 2 ust. 18 rozporządzenia nr 1008/2008 dotyczy definicji taryf lotniczych oraz elementów składowych ceny stanowiących część ich struktury kosztów i w związku z powyższym nie jest bezpośrednio związany – jak podniesiono powyżej – z wykładnią odrębnego pojęcia opcjonalnych dopłat do ceny, należy zauważyć, że pkt 18 nawiązuje również do cen i kosztów, które w istocie pochodzą od podmiotów innych niż sami przewoźnicy lotniczy, takich jak agencje i inne usługi pomocnicze, oraz które są im płacone.

45. Podobnie, ostateczna cena, do której odnosi się obowiązek informacyjny wynikający z art. 23 ust. 1 przywołanego rozporządzenia, jest zdefiniowana jako zawierająca elementy składowe ceny, które niekoniecznie są uiszczane w zamian za usługi świadczone przez samych przewoźników lotniczych i które w rzeczywistości pochodzą od osób trzecich, i za które należy zapłacić osobom trzecim odrębnym pod względem prawnym od towarzystwa lotniczego. Przywołane elementy składowe obejmują podatki, jak również należności takie jak opłaty lotniskowe czy opłaty związane z ochroną.

46. W związku z powyższym wydaje mi się, że z brzmienia wyżej wymienionych przepisów rozporządzenia nr 1008/2008 wynika, iż w przeciwieństwie do poglądu przyjętego przez ebookers.com cena lub element składowy kosztów nie są wyłączone z zakresu tego rozporządzenia jedynie z uwagi na to, że powstają lub muszą zostać zapłacone tytułem wynagrodzenia za usługę świadczoną przez osobę trzecią pod względem prawnym odrębną od przewoźnika lotniczego, lub że nie wynikają bezpośrednio z samodzielnego wykonywania usług lotniczych przez tych przewoźników, zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ust. 4 rozporządzenia, ale jedynie powstają w związku z takimi usługami.

47. Wreszcie, okoliczność, że zgoda wyrażana na zasadzie opcjonalnej (opt-out) nie jest ogólnie zakazana zgodnie z przepisami dotyczącymi ochrony konsumentów, nie podważa moim zdaniem wykładni, zgodnie z którą w kontekście przewozów lotniczych i ich cen wynikających z rozporządzenia nr 1008/2008 zakaz wyrażania zgody na zasadzie opcjonalnej (opt-out) znajduje zastosowanie do kosztów takich jak zawarcie ubezpieczenia od kosztów rezygnacji. Moim zdaniem nie można też w sposób wiążący podnieść, że taka wykładnia oznaczałaby dyskryminację przedsiębiorstw lotniczych w stosunku do innych firm działających w branży transportowej (takich jak operatorzy usług przewozu kolejowego), dlatego że, po prostu, przynajmniej na chwilę obecną, nie występuje jeszcze porównywalna ochrona dotycząca rezerwacji biletów i opcjonalnych dopłat do ceny.

48. W świetle powyższych rozważań na pytanie prejudycjalne proponuję udzielić odpowiedzi, że pojęcie opcjonalnych dopłat do ceny w rozumieniu art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008 należy interpretować w ten sposób, że obejmuje ono koszty usług świadczonych przez osoby trzecie – na przykład koszty zawarcia umowy ubezpieczenia od kosztów rezygnacji, takie jak stanowiące przedmiot

sporu w postępowaniu przed sądem krajowym – gdy usługa i cena, którą należy pobrać z tego tytułu, oferowane są razem z przewozem lotniczym i mogą być rezerwowane w ramach tego samego procesu co przelot lotniczy oraz pobierane są od pasażera przez sprzedawcę przewozu lotniczego w cenie ogółem razem z ceną przelotu.

V – Wnioski

49. Z uwagi na powyższe proponuję, aby na pytanie prejudycjalne przedstawione przez Oberlandesgericht Köln (Niemcy) Trybunał udzielił następującej odpowiedzi:

Pojęcie opcjonalnych dopłat do ceny w rozumieniu art. 23 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1008/2008 z dnia 24 września 2008 r. w sprawie wspólnych zasad wykonywania przewozów lotniczych na terenie Wspólnoty (wersja przekształcona) należy interpretować w ten sposób, że obejmuje ono koszty usług związanych z przewozami lotniczymi, które powstają w związku z usługami osób trzecich – na przykład koszty zawarcia umowy ubezpieczenia od kosztów rezygnacji, takie jak stanowiące przedmiot sporu w postępowaniu przed sądem krajowym – gdy usługa i cena, którą należy za nią pobrać, oferowane są wraz z przewozem lotniczym i mogą być rezerwowane w ramach tej samej procedury co przelot lotniczy oraz pobierane są od pasażera przez sprzedawcę przewozu lotniczego w cenie ogółem razem z ceną przelotu.